

## บทที่ 9 การใช้ผลการประเมินและจรรยาบรรณ ในการประเมินหลักสูตร

เมื่อผู้ประเมินได้ทำการประเมินสิ่งใดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเสนอรายงานผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นผู้จัดทำหลักสูตร ผู้ใช้หลักสูตร ผู้สนับสนุนให้เงินทุน การดำเนินงานหลักสูตร ฯลฯ ในบทนี้จะได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ประเมิน ผลของการประเมิน ในแง่มุมต่าง ๆ การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการใช้ผลการประเมินหลักสูตร ตลอดจนจรรยาบรรณในการประเมินและจรรยาบรรณนักวิจัย

### บทบาทของผู้ประเมิน

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินโดยทั่วไปแล้ว จะเกี่ยวข้องกับการหาข้อมูลเพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ประเมินเปรียบเสมือนผู้ชำนาญการ และการตัดสินใจก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือเจ้าของหลักสูตร อย่างไรก็ตามแนวคิดของ Stake นั้น Stake เห็นว่า ผู้ประเมินควรจะเป็นผู้หนึ่งทำการตัดสินใจ

ผู้ประเมินควรคำนึงถึงการตรวจสอบผลได้ (Accountability) ด้วย (หมายถึง ความสัมพันธ์หรือการได้ผลคุ้มค่าเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการลงทุนกับผลผลิตที่ได้ออกมา) ซึ่งเรื่องนี้ไม่ค่อยมีใครได้กล่าวถึงมากนักเมื่อมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาของหลักสูตร นอกจากนั้น ผู้ประเมินควรตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการให้มาก ไม่ควรคำนึงถึงเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งเป็นผลแต่เพียงส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาเท่านั้น

### ผลของการประเมิน

ผลของการประเมิน ย่อมเป็นไปตามจุดประสงค์ของการประเมินที่ได้วางไว้ตั้งแต่ขั้นแรกของการวางแผนการประเมิน เช่น เพื่อปรับปรุงจริยธรรมของนักเรียน เพื่อตรวจสอบผลได้เพื่อปรับปรุงการบริหารงานภายในของโรงเรียน ฯลฯ ในที่นี้จะได้กล่าวถึงผลของการประเมินจำแนกตามสิ่งที่จะทำการประเมิน ได้แก่

1. การประเมินเป้าหมายของหลักสูตร คำตอบที่ควรจะได้ ได้จากการตอบคำถามต่อไปนี้
  - 1.1 เป้าหมายของหลักสูตรเหมาะกับระดับสติปัญญา พัฒนาการด้านร่างกายและด้านสังคมของนักเรียนหรือไม่

1.2 การตั้งเป้าหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับความเป็นไปของระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองประเทศหรือไม่

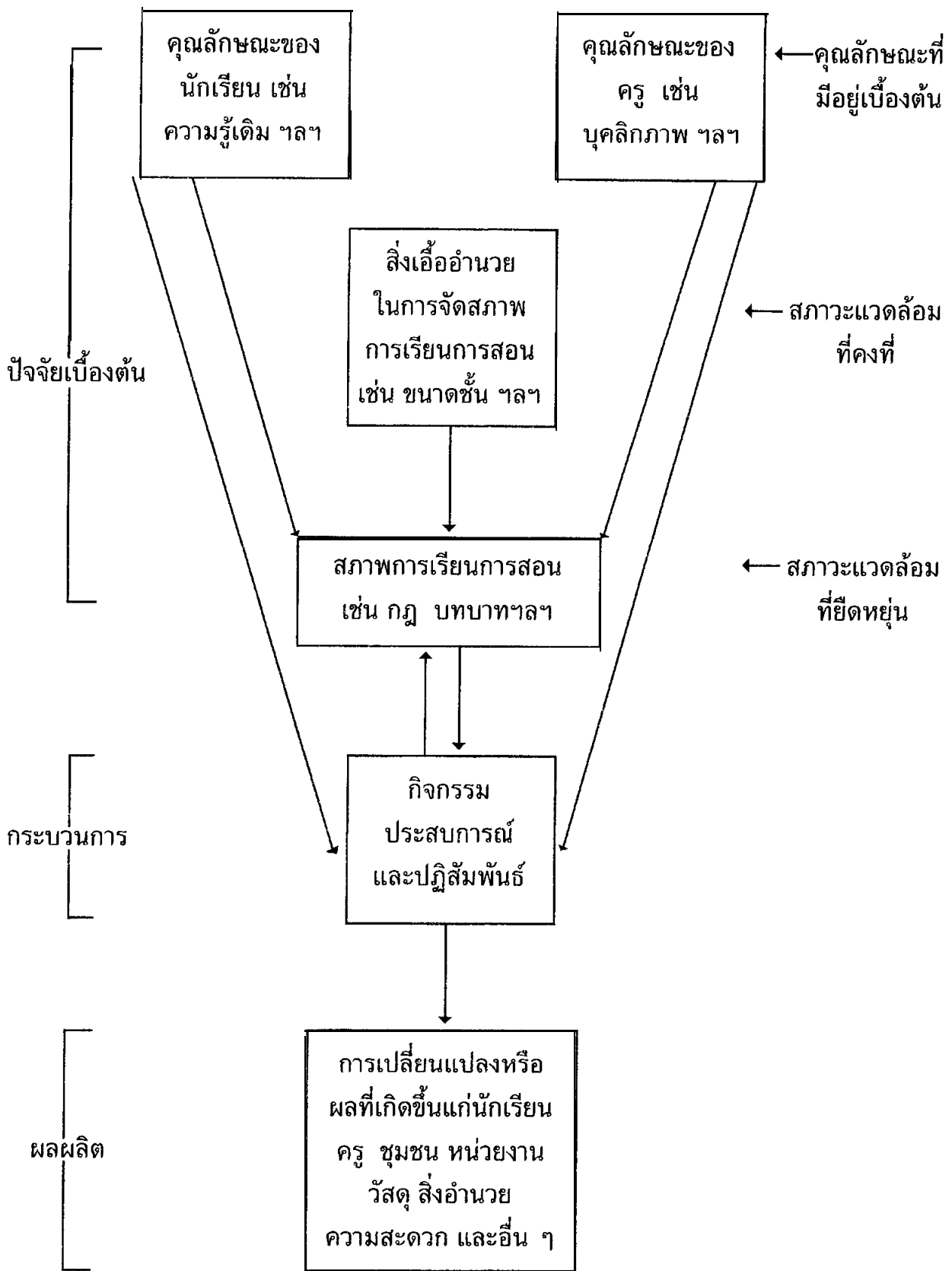
1.3 มีเป้าหมายเฉพาะที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ หรือไม่

1.4 ชุมชนได้ทราบเป้าหมายของโรงเรียนหรือไม่

1.5 กลุ่มต่าง ๆ มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายของหลักสูตรตาม ข้อ 1.2 หรือไม่ และชุมชนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการให้บรรลุ เป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่

2. การประเมินเอกสารและวัสดุหลักสูตร เอกสารและวัสดุหลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนมาก และวัสดุหลักสูตรก็มีมากมายหลายประเภท ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เร็ว และประหยัด การประเมินเอกสารและวัสดุหลักสูตรจะช่วยให้ทราบว่า ควรจะเลือกใช้วัสดุหลักสูตร ชนิดหรือประเภทใดก่อนหลัง ฝ่ายบริหารก็จะได้ทราบว่า ควรจะดำเนินการจัดหาวัสดุชนิดใดและ จำนวนเท่าใด อย่างไรควรรีบดำเนินการจัดหาให้ก่อน ดังนี้เป็นต้น ลักษณะการประเมินอาจ ประเมินในแง่ที่ว่า วัสดุหลักสูตรนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำในการส่งผลให้เกิดการเรียนรู้

3. การประเมินกระบวนการ การประเมินกระบวนการเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะ อธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และจะได้ตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ปรากฏในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร การประเมินดังกล่าวเน้นที่การดำเนินจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน และใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมทั้งของครูและของนักเรียนตลอดทั้งสภาพบรรยากาศ การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก ชนิดของกิจกรรม วิธีการที่ครูใช้วัสดุหลักสูตร หรือ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ในการสอน ฯลฯ อีกด้วย และเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน กระบวนการชัดเจน ดูแผนภูมิแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในกระบวนการกับส่วน อื่น ๆ ตามแนวคิดของสเตก



แผนภูมิแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างส่วนที่เป็นกระบวนการกับส่วนอื่น ๆ

จากแผนภูมิ คำว่า สภาวะแวดล้อม หมายถึงตัวแปรต่อไปนี้

	ตัวแปรคงที่	ตัวแปรยืดหยุ่น
โรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน ชนิดของโรงเรียน ตารางสอน วิธีจัดกลุ่มนักเรียน สถานที่ตั้งโรงเรียน	ความมีน้ำใจ ความเป็นผู้นำ ความมีวินัย
ห้องเรียน	ขนาดชั้นเรียน ความสามารถของนักเรียน เพศ อายุ สถานภาพ สังคม สุขภาพ	บรรยากาศด้านอารมณ์-สังคม แบบแผนการจัดกลุ่ม ระดับเสียงดังในชั้น บทบาทและการโน้มนำของครู
สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่ง ทรัพยากรต่าง ๆ	สถานที่ที่มี สิ่งที่ใช้ประกอบการสอน สภาพที่เป็นอยู่	คุณค่าของสิ่งเร้า ความสำคัญ ความน่าสนใจ

ผลที่ควรทราบจากการประเมินกระบวนการ

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

1.1 เกี่ยวกับครู เช่น การสื่อสาร (ภาษาพูด หรือกิริยาท่าทาง) วิธีสอน การควบคุมชั้น การสร้างแรงจูงใจ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ฯลฯ

1.2 เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การสื่อสาร (ภาษาพูด หรือกิริยาท่าทาง) ความตั้งใจเรียน พฤติกรรมที่พึงปรารถนา ฯลฯ

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง

2.1 เกี่ยวกับครู เช่น การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การเขียนเขียนผู้ปกครอง การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

2.2 เกี่ยวกับผู้ปกครอง เช่น การติดต่อกับครู การมาเยี่ยมโรงเรียน (จุดมุ่งหมาย ความถี่ ฯลฯ) ความร่วมมือในการช่วยวางแผนหลักสูตร ฯลฯ

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู เช่น การสอนร่วมกัน ความร่วมมือกันในการปกครองนักเรียน การวางแผนหลักสูตร การปรึกษาหารือหรือวางแผนการสอนร่วมกัน

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เช่น การทำงานกลุ่ม สถานักเรียน การเรียน  
ซ่อมเสริม ฯลฯ

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

5.1 เกี่ยวกับนักเรียน เช่น ช่วยทำงาน ศึกษาหาความรู้ เลือกรักเรียน จัดหา  
ตำราเรียน ฯลฯ

5.2 เกี่ยวกับผู้ปกครอง เช่น พิจารณาวิชาเลือก จัดให้ทำการบ้าน ฯลฯ

6. พฤติกรรมของนักเรียน เช่น การทำกิจกรรม การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การใช้  
ห้องสมุด การทำโครงการต่าง ๆ ฯลฯ

7. พฤติกรรมของครู เช่น การเตรียมการสอน การวัดผลการเรียนของนักเรียน การทำ  
ระเบียบสะสม ฯลฯ

การพิจารณาตัดสินคุณค่าของกระบวนการใด ๆ จากการดำเนินการใช้หลักสูตรนั้น การตั้ง  
คำถามขึ้นอาจช่วยให้เข้าใจดีขึ้น เช่น

คำถามที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสถานะแวดล้อมที่ยืดหยุ่น

“ประสบการณ์ชนิดใดที่ควรจัดให้นักเรียน เพื่อพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม และ  
พลานามัย”

“กิจกรรมชนิดใดที่เป็นกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ริเริ่ม”

“กิจกรรมและประสบการณ์ชนิดใดที่สร้างบรรยากาศทางด้านสังคม-อารมณ์”

“นักเรียนควรมีระดับความพึงพอใจระดับใด”

“การจัดห้องเรียน การจัดกลุ่ม และกิจกรรมอื่น ๆ ควรจัดอย่างไร”

คำถามที่เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (ความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง)

“บรรยากาศด้านสังคม-อารมณ์ไปด้วยกันได้กับกิจกรรม และประสบการณ์ตามที่คาดหวัง  
หรือไม่”

“กิจกรรม ประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงสอดคล้องกับที่คาดหวังไว้หรือไม่”

คำถามที่เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล และความสัมพันธ์  
ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต)

“กระบวนการที่คาดหวังไว้สัมพันธ์กับสภาพการณ์ด้านปัจจัยเบื้องต้น และสภาวะ-  
แวดล้อมเพียงไร”

“สภาพการณ์ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันเองหรือขัดแย้งกัน”

“มีผลข้างเคียง (side effects) หรือสิ่งที่ไม่คาดคิด เกิดขึ้นจากกระบวนการหรือไม่”

4. การประเมินผลผลิต นักประเมินบางคน เช่น สเตก คำนึงถึงผลผลิตซึ่งเป็นสิ่งคาดหวัง  
ของหลักสูตร กล่าวคือ ผลผลิตควรจะมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วน สคริเวน  
ซึ่งเป็นนักประเมินรุ่นหลัง พบว่าผลผลิตที่ออกมา มีลักษณะแตกต่างจากจุดมุ่งหมายที่วางไว้

อาจดีกว่าจุดมุ่งหมายตามที่วางไว้เสียอีก แนวคิดของสคริเวนจึงมุ่งประเมินในลักษณะไม่ต้องคำนึงถึงเป้าหมาย (Goal-free Evaluation) คือ ประเมินผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ ทั้งหมดนั่นเอง

ผลผลิตทางการศึกษา พิจารณาได้จากคุณสมบัติ สภาพการณ์ต่าง ๆ คือ

### 1. คุณลักษณะส่วนบุคคล

1.1 ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ สติปัญญา ฯลฯ

เช่น

นักเรียน : ความสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สามารถประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

ครู : สามารถตั้งคำถามได้ดี ปรับปรุงขั้นตอนของการสอนได้เหมาะสม

เข้าใจหลักการและปรัชญาของหลักสูตร

นักการศึกษา : เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บุคคลภายนอก : รู้ว่าจะหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรได้ที่ไหน

1.2 ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ เช่น

นักเรียน : เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทศนคติทางวิทยาศาสตร์

ครู : ทศนคติต่อนักเรียน ค่านิยมทางด้านการศึกษา

นักการศึกษา : ตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร ทศนคติต่อความร่วมมือ

ของผู้ปกครอง

บุคคลภายนอก: ตระหนักถึงหลักสูตรใหม่ ๆ ที่ควรจะสร้างขึ้นมาใช้ ทศนคติ

ต่อเนื้อหาในหลักสูตร

1.3 ด้านทักษะพิสัย ได้แก่ ทักษะกลไก การเคลื่อนไหว ฯลฯ เช่น

นักเรียน : การใช้เครื่องมือ กระโดดไกล ฯลฯ

ครู : ทำแผนผัง ซ่อมเครื่องมือ ฯลฯ

1.4 พฤติกรรมอื่น ๆ เช่น นิสัย การตอบสนอง

นักเรียน : ดูแลเครื่องมือ ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ครู : การตอบคำถามของนักเรียน การเตรียมชั้นเรียน

นักการศึกษา: การนิเทศครู การจัดหาวัสดุ

### 2. คุณลักษณะด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะในการทำงานกลุ่ม

นักเรียน : ตระหนักถึงความรู้สึกของคนอื่น ๆ ทักษะในการทำงานร่วมกัน

ครู : ทักษะในการแก้ปัญหาสังคม การจัดรูปแบบของห้องเรียน

นักการศึกษา: ความสัมพันธ์กับครู ความสัมพันธ์กับนักเรียน

บุคคลอื่น : ตอบรับการขอร้องของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน

- 2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อม การเสาะแสวงหาแหล่งทรัพยากร  
 ภายในห้องเรียน: การจัดโต๊ะเรียน และแหล่งค้นคว้า  
 ภายในโรงเรียน : ความยืดหยุ่นของกำหนดการต่าง ๆ การจัดแผนผังอาคาร  
 สถานที่ และแหล่งทรัพยากร  
 ภายในชุมชน : การใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน ชุมชนใช้ประโยชน์  
 จากทรัพยากรในโรงเรียน
- 2.3 ด้านการจัดการ ได้แก่ รูปแบบการจัดการ แบบแผนความรับผิดชอบ  
 ภายในห้องเรียน : เสรีภาพ และความเข้มงวด ความรับผิดชอบของนักเรียน  
 ความร่วมมือของผู้ปกครอง  
 ภายในโรงเรียน : บทบาทของครู อำนาจการจัดซื้อ การปกครองภายใน  
 โรงเรียน

### การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรเป็นงานวิชาการที่มีความละเอียดอ่อน เพราะจะมีผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ในการจัดทำหลักสูตรนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความต้องการจะทราบผลหรือคุณภาพของหลักสูตรว่าดี มีความเหมาะสมหรือไม่ การใช้ผลการประเมินมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ จะต้องระมัดระวังมีความรอบคอบ การฟังเสียงการตรวจสอบหลักสูตรจากบุคคลภายนอกก็เป็นสิ่งไม่น่ามองข้ามไป ทั้งนี้เพราะโครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตรมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งกำหนดหลักสูตร ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีแนวคิดหลักการ รวมทั้งการปฏิบัติที่ซับซ้อนมีความหลากหลาย ดังนั้น การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรจะต้องกระทำโดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสม น่าเชื่อถือ ไม่ควรให้การตัดสินใจหลักสูตรขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพียงผู้เดียว รวมทั้งไม่ยอมให้อิทธิพลด้านอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรควรพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ร่วมกับผลการประเมิน สิ่งสมควรพิจารณาตัดสินใจ ได้แก่

1) หลักสูตรที่จัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาบุคคลที่มีความหลากหลาย อายุ พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยม รวมทั้งภูมิหลังที่มีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ การใช้หลักสูตรในภาพกว้างกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันดังกล่าวย่อมมีปัญหายุบสรรคไม่มากนักน้อย ผลการประเมินจะต้องบ่งชี้ประเด็นปัญหาที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไข

2) การดำเนินการใช้หลักสูตร จะต้องใช้งบประมาณขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น รวมทั้งการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร จึงถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร จะต้องรายงานผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อจะได้เข้าใจเกิดการยอมรับ และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสนับสนุนเรื่องงบประมาณและทรัพยากรด้านอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินการใช้หลักสูตรจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นการลงทุนกับทรัพยากรมนุษย์ที่ให้ผลตอบแทนระยะยาวและช้า จะให้เห็นผลตอบแทนที่รวดเร็วแบบธุรกิจไม่ได้ เนื่องจากลักษณะงานมีความแตกต่างกัน การใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาในแต่ละปีเป็นเงินจำนวนมาก การรายงานผลการดำเนินการการใช้หลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาที่ต้องรายงานให้รัฐบาลและประชาชนทราบเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา จะได้ตัดสินใจสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรต่อไป

3) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินหลักสูตรมาประกอบการตัดสินใจ ด้านการปรับปรุงหลักสูตร การจัดทำงบประมาณสนับสนุนการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินให้รัฐบาลและประชาชนทราบ ดังนั้น การศึกษาผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจ ควรจะพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ก. วัตถุประสงค์การประเมินและขอบข่ายมีความชัดเจนเหมาะสม

ข. คณะกรรมการประเมินหลักสูตร มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ เข้าใจหลักสูตรที่จะประเมินเป็นอย่างดีปราศจากอคติกับหลักสูตร มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ให้ข้อมูล

ค. เครื่องมือและเทคนิคการประเมิน เหมาะสมกับวิธีการประเมิน มีการตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ง. การเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ให้ประเมินมีความน่าเชื่อถือ

จ. การพิจารณาเลือกใช้เกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินหลักสูตรให้สัมพันธ์กับกระบวนการใช้หลักสูตรตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ฉ. มีการระบุข้อจำกัดของการประเมินไว้ เช่น ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อจำกัดบางอย่างสามารถแก้ไขได้และแก้ไขไม่ได้

ช. รายงานผลการประเมิน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ จำแนกลักษณะผลการประเมินว่าส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การประเมินมุ่งเน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งหรือใช้ทั้งวิธีการประเมินเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป

4) การตัดสินใจหลักสูตรว่าจะยกเลิกการใช้เพราะไม่คุ้มค่า หรือพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากหรือเพียงเล็กน้อย คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจะต้องกระทำอย่าง



ระมัดระวังและมีความรอบคอบ รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ถึงแม้จะต้องใช้เวลา มากก็ต้องยอม เพราะการพิจารณาตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบุคคลในวงกว้าง คณะกรรมการพัฒนา หลักสูตรมีความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่สภาพที่ดีกว่า และการเปลี่ยนแปลงอาจ จะพบความไม่สมบูรณ์แบบก็ตาม แต่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรได้พยายามดำเนินการ ตัดสินใจหลักสูตรอย่างมีหลักการ มีหลักฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งมีความ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจ

## การใช้ผลการประเมินหลักสูตร

ในปัจจุบัน การใช้ผลการประเมินหลักสูตรก็เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเพื่อ ปรับปรุงหลักสูตรและการกำหนดนโยบาย แต่ความจริงแล้วอาจใช้ผลเพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ ได้ ดังนี้

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. ให้ข้อมูลที่แสดงถึงพัฒนาการแก่นักเรียน
3. ให้ข้อมูลที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการสอนแก่ครู
4. วินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของนักเรียนแต่ละคน
5. คัดเลือกนักเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เช่น การให้ทุน ฯลฯ
6. ให้ข้อมูลแก่บุคคลภายนอกวงการศึกษาหรือสื่อมวลชน
7. เพื่อรับรองวิทยฐานะสถานศึกษา
8. เพื่อปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและโปรแกรมการศึกษา
9. เพื่อเพิ่มความระมัดระวังหรือเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับผู้ถูกประเมิน

ถ้าผู้ถูกประเมินทราบล่วงหน้าว่าจะถูกประเมิน ผู้ถูกประเมินจะต้องเพิ่มความระมัดระวังหรือมี แรงจูงใจในการทำงานเพิ่มขึ้น ย่อมนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

10. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ และการตัดสินใจในทางบริหารบุคคลต่าง ๆ

สำหรับการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตรนั้น ได้กระทำกันอย่างกว้างขวางใน ปัจจุบัน เช่น

1. ผลงานของบลูม (Bloom) แครทวอล (Krathwohl) และคณะ ซึ่งได้ศึกษาถึงจุด มุ่งหมายของการศึกษา คือ Taxonomy of Educational Objectives ได้ส่งผลกระทบต่อ ต่อเนื่องในเรื่องการปรับปรุงการวัดและการประเมินผลการศึกษา และการออกแบบหลักสูตร

2. แนวคิดในการประเมินเพื่อการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 6 เป็นแนวคิดที่ช่วยให้การใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตรในแง่ต่าง ๆ คือ

2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ผลจากการประเมินนำไปใช้ในการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ผลจากการประเมินนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตร และใช้แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมาย

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ผลจากการประเมิน นำไปใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินการ เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเพื่ออธิบายความเป็นไปของเรื่องราวและปรากฏการณ์ต่าง ๆ

2.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ผลจากการประเมินจะบ่งชี้ถึงการบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และก่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

3. สคริเวน (Scriven. 1967) เป็นบุคคลแรกที่เสนอให้จำแนกการประเมินเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อนำผลประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation) เพื่อแสดงถึงประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา เพื่อใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตรในอนาคต

### จรรยาบรรณในการประเมินหลักสูตร

ในการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งการประกอบอาชีพดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ หรือส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดหรือปทัสถานสำหรับการปฏิบัติในการประกอบอาชีพนั้น ๆ สำหรับกลุ่มบุคคลดังกล่าว ซึ่งข้อกำหนดหรือปทัสถานนี้เป็นสิ่งที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า จริยธรรมวิชาชีพหรือจรรยาบรรณ (Professional Ethics) เช่นเดียวกัน นักประเมินหลักสูตรหรือนักวิจัยเชิงประเมิน เมื่อทำการประเมินหลักสูตร / โครงการก็จะมีจริยธรรมวิชาชีพการประเมินหรือจรรยาบรรณในการประเมินเป็นข้อพึงตระหนักสำหรับการปฏิบัติ ทั้งนี้ จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประเมินหลักสูตร หรือ การทำการวิจัยเชิงประเมินนั้นจะเกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทั่ว ๆ ไป และเป็นจรรยาบรรณของนักประเมินผลที่ได้รับการกำหนดขึ้นโดยบุคคลที่เป็นนักประเมินเองหรือโดยสมาคมวิชาชีพการประเมินผลโดยตรงด้วยเช่นกัน ซึ่งมีผู้เสนอไว้ได้แก่ ริคเคนและโบรช (Riecken and Boruch. 1974) กูบา (Guba. 1975) แคปแลนและเนลสัน (Caplan and Nelson. 1973) วอร์ธแมน (Wortman. 1975) แอนเดอร์สันและบอล (Anderson and Ball. 1978: 149-164) แบบบี (Babbie.1983: 450-460) และ นิศา ชูโต (2531: 165-166) โดยมีประเด็นจรรยาบรรณดังนี้

1. การประเมินผลหลักสูตรใด ๆ ก็ตาม ผู้ประเมินจะต้องมีความมั่นใจในตนเอง เป็นเบื้องต้นเสียก่อนว่าจะสามารถประเมินผลหลักสูตรนั้นได้สำเร็จ นั่นคือ ผู้ประเมินจะต้องมีความพึงพอใจยอมรับที่จะทำการประเมินหลักสูตรนั้น ๆ โดยไม่นำอคติส่วนตัวเข้ามาพัวพันกับเงื่อนไขหรือข้อรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ของหลักสูตร (เช่น ความไม่ชอบองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรดังกล่าวเป็นทุนเดิมส่วนตัว)

2. ในการประเมินหลักสูตร หากการดำเนินงานประเมินผลหลักสูตรในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่เป็นผลลบหรือเป็นอันตรายต่อผู้เข้าร่วมหรือกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร ผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้เจ้าของหลักสูตร ผู้บริหารหลักสูตร และผู้เข้าร่วมหรือกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรทราบ

3. ในการประเมินหลักสูตร หากมีขั้นตอนการทดลองกับบุคคล ผู้ประเมินจะต้องตระหนักว่า การทดลองนั้นผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมหรือไม่ หากผู้ประเมินพบว่า มีลักษณะผิดกฎหมายและศีลธรรมก็ต้องยุติการประเมินทันที

4. การประเมินหลักสูตรในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร หรือการประเมินผลหลักสูตรขณะดำเนินงาน ซึ่งมีการใช้กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ร่วมหลักสูตรสำหรับการประเมินนั้น ควรจะใช้กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มผู้ร่วมหลักสูตรโดยวิธีการสุ่มมากกว่าการเลือกกลุ่มเป้าหมายมาด้วยความสมัครใจหรือบังคับ เพราะจะก่อให้เกิดความลำเอียงในผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร

5. การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเพื่อการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องไม่เข้าไปทำให้ “ความเป็นส่วนตัว” ของผู้ให้ข้อมูลถูกรุกล้ำ และผู้ประเมินหลักสูตรพึงตระหนักว่า ข้อมูลที่ดีในการประเมินผลหลักสูตรก็คือ ข้อมูลที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง ไม่ใช่ข้อมูลที่แหล่งข้อมูลเสแสร้งสร้างขึ้น นอกจากนั้นผู้ประเมินหลักสูตรยังจะต้องชี้แจงเหตุผลที่เป็นจริงในการเก็บข้อมูลให้แหล่งข้อมูลรับรู้ หากข้อมูลนั้น ๆ เป็นข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลส่วนตัวของแหล่งข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมา ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการหรือแนวทางของเทคนิคการวิเคราะห์นั้น ๆ โดยไม่บิดเบือนแก้ไขข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ให้ได้ผลตามที่ผู้ประเมินหลักสูตร หรือเจ้าของหลักสูตรต้องการจะให้เป็น

7. การเปิดเผย เผยแพร่ ตีพิมพ์ ผลการประเมินหลักสูตรให้สาธารณชนรับรู้ ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องทำการหารือและขออนุญาตจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งได้แก่ แหล่งให้ทุนในการประเมิน ผู้บริหารหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้เห็นชอบยินยอมเสียก่อน นอกจากนั้นในการเผยแพร่ข้อมูลการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินจะต้องชี้แจงและพิจารณาให้เกิดความ “พอดี” ระหว่างการเผยแพร่

ข้อเท็จจริงของผลการประเมินหลักสูตรกับผลที่เกิดขึ้นตามมาในทางการเมืองหรือผลทางจิตวิทยาผู้สอน

8. ผู้ประเมินหลักสูตรต้องไม่นำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยเป็นไปในทางข่มขู่หรือหลอกลวงเจ้าของหลักสูตร ในลักษณะที่ผู้ประเมินเป็นผู้กุมความลับของหลักสูตร กับทั้งจะต้องเป็นผู้ป้องกันมิให้บุคคลอื่น ๆ นำผลจากการประเมินหลักสูตรไปใช้ในทางที่ผิดหรือให้คุณให้โทษแก่ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร

9. ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องเปิดเผย ถ่ายทอดเทคนิควิธีการประเมินหลักสูตรใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ร่วมสมาคมวิชาชีพเดียวกันได้รับรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

10. ผู้ประเมินหลักสูตร จะต้องยอมรับและยึดมั่นในกติกาข้อปฏิบัติของวิชาชีพการประเมินอย่างแท้จริง โดยปฏิบัติหน้าที่นักประเมินผลหลักสูตรอย่างซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

### จรรยาบรรณนักวิจัย

ปัจจุบันนี้ผลการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง หากงานวิจัยที่ปรากฏสู่สาธารณชน มีความเที่ยงตรง นำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคิดตรงจุดและมีประสิทธิภาพ การที่จะให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ จำเป็นต้องมีส่วนประกอบสำคัญหลายประการ นอกจากการดำเนินตามระเบียบวิธีการวิจัยอย่างมีคุณภาพแล้ว คุณธรรมหรือจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา ตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณนักวิจัยดังกล่าว จึงได้ริเริ่มดำเนินการยกร่างจรรยาบรรณนักวิจัยเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เพื่อให้แก่นักวิจัย นักวิชาการ ในสาขาวิชาการต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยผ่านกระบวนการขอรับความคิดเห็นจากนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ และได้ปรับปรุงให้เหมาะสมรัดกุมชัดเจน จนกระทั่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ประกาศใช้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติของนักวิจัยทั่วไป จรรยาบรรณนักวิจัยมีหลักการและแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2541: 1-13)

1. นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัย ต้องชื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

## แนวทางปฏิบัติ

### 1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย การเลือกผู้เข้าร่วมทำวิจัย การดำเนินการวิจัย ตลอดจนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1.2 นักวิจัยต้องให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลและความคิดเห็นที่นำมาใช้ในงานวิจัย

### 1.2 นักวิจัยต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย

1.2.1 นักวิจัยต้องเสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาในการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน

1.2.2 นักวิจัยต้องเสนอโครงการวิจัยด้วยความซื่อสัตย์โดยไม่ขอทุนซ้ำซ้อน

### 1.3 นักวิจัยต้องมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1.3.1 นักวิจัยต้องจัดสรรสัดส่วนของผลงานวิจัยแก่ผู้ร่วมวิจัยอย่างยุติธรรม

1.3.2 นักวิจัยต้องเสนอผลงานอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน

2. นักวิจัยต้องตระหนักและปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงการวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

## แนวทางปฏิบัติ

### 2.1 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย

2.1.1 นักวิจัยต้องศึกษาเงื่อนไข และกฎเกณฑ์ของเจ้าของทุนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

2.1.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ระเบียบและกฎเกณฑ์ ตามข้อตกลงอย่างครบถ้วน

### 2.2 นักวิจัยต้องอุทิศเวลาทำงานวิจัย

2.2.1 นักวิจัยต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และเวลาให้กับการทำงานวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์

### 2.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการทำวิจัย

2.3.1 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันควร และส่งงานตามกำหนดเวลา ไม่ทำผิดสัญญาข้อตกลงจนก่อให้เกิดความเสียหาย

2.3.2 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผลอันเกิดจากการวิจัยได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอและมีความรู้ความชำนาญหรือมีประสบการณ์ เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความ หรือการสรุปที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานวิจัย

#### แนวทางปฏิบัติ

3.1 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ

3.2 นักวิจัยต้องรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานวิจัยในสาขาวิชาการนั้น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อวงการวิชาการ

4. นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและมีปณิธานที่จะอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

#### แนวทางปฏิบัติ

4.1 การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น

4.2 นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

4.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและสังคม

5. นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลย และขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

#### แนวทางปฏิบัติ

5.1 นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย

5.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ในการทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง

5.3 นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่า อนาคตส่วนตนหรือความล่าช้าทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

#### แนวทางปฏิบัติ

6.1 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ

6.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง

6.3 นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังประโยชน์ส่วนตน หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

7. นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง และไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ

#### แนวทางปฏิบัติ

7.1 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย

7.2 นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกินความเป็นจริงโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง

7.3 นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบ ยืนยันในทางวิชาการ

8. นักวิจัยพึงมีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

#### แนวทางปฏิบัติ

8.1 นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ

8.2 นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แก้ไขการทำวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยตามข้อเสนอแนะที่ดี เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

9. นักวิจัยพึงมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

#### แนวทางปฏิบัติ

9.1 นักวิจัยพึงไตร่ตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบ และทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญของสถาบันและประโยชน์สุขต่อสังคม

9.2 นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

9.3 นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น และอุทิศเวลาน้ำใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้ จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป



## แบบฝึกหัด

1. สมมติว่าท่านเป็นกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหลักสูตร จะเสนอแนวทางการตัดสินใจหลักสูตรต่อคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรอย่างไรบ้าง
2. ครูสามารถใช้ประโยชน์จากผลการประเมินหลักสูตรในด้านใดได้บ้าง อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. จรรยาบรรณในการประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างไร การนำผลการประเมินที่ ด้อยคุณภาพไปใช้ จะเกิดผลอย่างไร จงอธิบาย
4. ท่านคิดว่าปัญหาจริยธรรมนักวิจัยไทยในปัจจุบันมีอะไรบ้าง จงอภิปรายและแสดงเหตุผล ประกอบ
5. ในการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ ผู้ประเมินพึงระมัดระวังด้านจรรยาบรรณใน ประเด็นใดบ้าง จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
6. คุณลักษณะของนักวิจัยด้านใดสำคัญต่อการวิจัยมากที่สุด เพราะเหตุใด จงให้เหตุผล พร้อมยกตัวอย่าง

## บรรณานุกรม

- โชติ เพชรชื่น (ม.ป.ป.). เทคนิคการประเมินหลักสูตร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและ  
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิตา ชูโต (2531). การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์เพรส.
- รัตนะ บัวสนธ์ (2540). การประเมินโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร:  
บริษัทคอมแพคพริ้นท์ จำกัด.
- สภาวิจัยแห่งชาติ (2541). แนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณนักวิจัย. กรุงเทพมหานคร:  
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม.
- Anderson, S.B. and S. Ball (1978). **The Profession and Practice of Program  
Evaluation.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Borich, Gary D. and Ron P. Jemelka (1982). **Programs and Systems: An  
Evaluation Perspective.** New York: Academic Press.
- Boruch, F.R. and D.S. Cordray (1980). **An Appraisal of Educational Program  
Evaluations: Federal, State and Local Agencies.** Evanston, Illinois:  
Northwestern University.
- Guba, E.G. and Y.S. Lincoln (1981). **Effective Evaluation.** San Francisco:  
Jossey Bass.
- Smith, L.N. (1981). **Metaphors for Evaluation.** Beverly Hills, California:  
Sage.
- Worthen, B.R. and J.R. Sanders (1987). **Educational Evaluation: Alternative  
Approaches and Practical Guidelines.** New York: Longman.



การประเมินหลักสูตร



CU71442082

153.00 B